

Wereldoorlog I: De luchtoorlog 1914

Het epos van Roland Garros – Een grensverhaal!

Een voorval op de grens van Heule, Kuurne en Lendeledede

Op 18 april moest de bekende Franse piloot Roland Garros, na te zijn beschoten, met zijn vliegtuig een noodlanding maken in het bezette deel van België, nabij Harelbeke en Kuurne. Hij werd krijgsgevangen gemaakt, en de Duitsers hebben zijn vliegtuig in handen gekregen. Het vliegtuig stortte neer in de buurt van de Muizelmolen in Hulste.

Volgens de Duitse legerberichten uit "Van het westelijk front geen nieuws"

In werkelijkheid was de snelle opmars van de Duitse keizerlijke legers gestrand in de westelijke hoek van West-Vlaanderen en op het grondgebied in Frankrijk tot aan de Somme. De bewegingsoorlog was de facto een stellingoorlog geworden. De illusie en de slogan van de Duitsers "Wir fahren nach Paris" werd een nachtmerrie, die zich weerspiegelde in een uitputtende en bloedige strijd in de loopgrachten, het slijk en het water, de prikkeldraad en het ongedierte (ratten en muizen).

In Flanders Fields bloeiden de poppies (de papavers) tussen de inmiddels ontelbare soldatengraven. De frontlijn van 1914-1915 liep in onze regio van Nieuwpoort tot Armentières. Ze volgde de IJzer tot in Diksmuide, groef zich in ten oosten van de Ieperlee vanaf Bikschote, Langemark en Poelkapelle in een wijde boog rond Ieper, om vervolgens over Zonnebeke, Geluveld en Hollebeke, net voor Wijtschate en Ploegsteert tot in Armentières te lopen.

Die boog "The Ypres Salient (Ieperboog)" zat muurvast. Wel hadden de Duitsers op 7 Oktober 1914 Ieper bereikt, en bezet met het idee om door te stoten naar Duinkerke, maar ze werden er door de Franse strijdkrachten teruggedreven.

Reeds in 1915 werden vliegtuigen in toenemende mate gebruikt door de strijdende mogendheden, eerst ongewapend voor verkenningsvluchten boven het front, later bewapend. Bij een toevallige ontmoeting tijdens de opdrachten begroetten de vijandelijke piloten elkaar met een ridderlijk gebaar. Deze hoffelijkheid

verdween echter wanneer de tegenstanders op elkaar begonnen te beschieten met een geweer of revolver, en naarmate de oorlog vorderde met een machinegeweer. De noodgedwongen landing van een Frans legervliegtuig dat in het bezette gebied terechtkwam, bracht een ware revolutie teweeg voor de strijd in de lucht.

Op die bewuste 18de april 1815 vloog een Frans toestel, een Parasol Morane Saulnier type L, op lage hoogte ongestoord over de frontlinies richting Kortrijk, met aan boord de Franse stuntpiloot *Roland Garros*. Deze zelfverzekerde waaghals voelde zich blijkbaar veilig. Immers, de bewapening van zijn toestel stelde hem gerust. Een Hotchkiss 8mm machinegeweer was juist achter de motorkap opgesteld en vuurde met behulp van een eenvoudig mechanisme dwars door de draaicirkel van de propeller. Op de propeller zelf waren metalen plaatjes gemonteerd, die de kogels afketsten die er niet doorheen kwamen, en op die wijze een beschadiging aan de schroef verhinderden. Met dit nieuwe wapen was hij er in geslaagd in amper drie weken tijd vijf vijandelijke vliegtuigen neer te halen (andere bronnen vermelden er drie). Dit gaf hem vanzelfsprekend vertrouwen en was dat de reden waarom hij zich in dit bezette gebied waagde? Geen enkele Duitse tegenstander daagde op. Pas in de omgeving van Kortrijk werd duidelijk wat de Franse piloot van zin was. Het was A. Fokker die de eerste functionerende synchronische voorgeleiding heeft ontworpen, om met een machinegeweer door de draaicirkel van een propeller te vuren, of heeft verbeterd op basis van het buitgemaakte machinegeweer van Roland Garros, en daarmee de Duitse toestellen heeft bewapend. Maar in werkelijkheid heeft een Zwitserse ingenieur, Franz Sneider, die eerst bij de fabriek van Nieuport in Parijs, en dan bij LVG in Berlijn in dienst was, in 1913 een patent op deze uitvinding gekregen dat destijds in het tijdschrift "Flugsport" werd gepubliceerd. A. Fokker heeft een lang proces gevoerd met F. Sneider en het proces in 1920 verloren. Niettegenstaande dit heeft Fokker deze uitvinding in zijn biografie op zijn naam geschreven. Hierna volgt een ooggetuigenverslag van een Duitse soldaat, dat een gedetailleerd overzicht geeft over het verdere verloop van deze gebeurtenis.

Getuigenis van een Duitse soldaat

Het was een onvergetelijke en met zón overgoten dag midden April in het oorlogsjaar 1915, die mij als aandenken aan de beroemde Franse vlieger Roland Garros heeft beroerd. Wij waren in Vlaanderen in de nabijheid van Kortrijk, in het dorpje Hulste, in ruststelling geplaatst. Ons eskadron, de "Reserve Cavalerie Abteilung 54" van de "54ste Reserve Division", lag met zijn dragonders en paarden over het dorp verspreid. Als ochtendtaak werden we belast met het onderhoud van de paarden. Plotseling hoorden wij het markante gebrom van een vliegtuig, dat toen nog een sensatie betekende. Er waren in die tijd weinig verkenningsschepen die nog alleen opdoken. Ook was het tot nu toe de gewoonte, dat we naar vijandelijke piloten wuifden, bedoeld als sportief gebaar. We bemerkten een eendekker op ongeveer 200 m hoogte die in de richting van het station van Lendelede vloog. Bij het zien van de kokardes kwam het vermoeden dat er iets zou gebeuren. Weldra dreunden twee bominslagen tot ons door, die de geluidsterkte van geworpen handgranaten hadden. Dat was iets nieuws. De aanval was bestemd voor het station of misschien de daar gelegen "Wurtembergischen Landsern" manschappen.

Dit schouwspel was ongeveer twee en een halve kilometer van ons verwijderd. Nadat het vijandelijk vliegtuig in duikvlucht had aangevallen, bemerkten we dat de piloot zijn toestel optrok om te ontkomen. Gezamenlijk geweervuur werd ingezet, en kort daarna, hoorden we duidelijk storingen van de motor en daardoor moest hij een noodlanding uitvoeren. Een geweerkogel trof de aanvoerbuis van de benzine en dit zou de oorzaak geweest zijn. Deze zou zijn afgevuurd door een zekere soldaat Schlensted. Het vliegtuig landde op ongeveer een kilometer van het stationsgebouw, dat 1,5 km van onze stelling verwijderd was. Van alle kanten renden de soldaten naar de landingsplaats, ook wij, van de reserve Cavalerie Abteilung 54.

Plotseling stond de machine in lichterlaaie. De piloot van wie niemand wist waar hij zich bevond, had razendsnel de benzinekraan opengedraaid en het in brand gestoken. Hijzelf was ijlings verdwenen. dat was te merken aan het heen en weer geloop van de soldaten. Ademloos bereikten wij de boerderij, maar waar was hij nu? Hij kon zich maar in het woonhuis of op de graanzolder verborgen houden. De bewoners van het huis, een oude boer met dochters, knechten of zonen, werden door de luitenant en zijn soldaten die van Lendelede gekomen waren, naar buiten gebracht en streng ondervraagd naar de verblijfplaats van de piloot. Ze zwegen en wisten waarschijnlijk ook niet waar de piloot zich verborgen had. Die was door de tuin ontsnapt en gehaast had hij zijn gummilaarzen in de kleine vijver geworpen, en die vond men daar ook. Hij had zijn heil gezocht in een nabijgelegen droge gracht, waar hij zich met behulp van gras poogde te verbergen.

Intussen stormden soldaten met hun revolver in de hand het woonhuis binnen naar de graanzolder, waar ze dachten de piloot te vinden. Opeens hoorde men geschreeuw : "Hier is hij ". Onderofficier Maurer, onze eskadronsoverste, had hem ontdekt en gevangen genomen. Men riep mij, ik was oorlogsvrijwilliger en moest als tolk optreden. De piloot in uniform, zonder muts en met een blauwe halsdoek, maakte op mij een behoorlijke indruk. Zijn scherp maar fier gezicht met markante neus en ietwat donker krullend haar bestempelden hem als een wilskrachtig man. Zijn donkerbruine ogen staarden met een bezorgde blik de aanstormende soldaten aan.

Enkele van deze soldaten waren zeer boos omdat zij door de kleine werpbommen, licht bloedende schrammen in het gelaat hadden opgelopen. Bij de houding van mijn dreigende kameraden, degelijke Wurtembergse infanteristen, was er een die met zijn geweer in aanslag de piloot naderde. Vlug legde ik mijn arm beschuttend over de schouder van de piloot, zodat alles spoedig tot rust kwam. De mij tot dan toe onbekende gevangene sprak ik in het Engels aan en verzekerde dat er niets met hem zou gebeuren. Hij antwoordde eveneens in het Engels: "Ja, ik heb alleen maar mijn plicht gedaan".